

Itz batez ezer onik atera ezik, millagaz be nekez eger lortuko dozu.
 Begira egizu joana, ta etorkizuna igarriko.
 Nire onez ba'diardu, lapurretan dagist; nire txarrez ba'diardu,
 irakasle dot.
 Gizonak irabazia dakus, baña arriskuarik ez.

BASERRI-GAI AK

Urteak daroazan amabi iletatik atsegintsuenak Orrila ta Bagila doguz. Orrilari gure artian Maietza esaten dautsagu. Ila onegaz udabarria osoan sartzen yaku. Ona eldu ezkeru, negualdian baño bestelako alai-suna izadi guztian susmetan dogu. Mendi, ibar, zelai ta solo-baratzak, soñeko barri-txukunez apainduta dakusguz. Txorieki nozkorik barritzuen. Kukue arto-uro bere biboliñari ekin eta ekin baserri guztiak lanerako postuten.

Mayetzeko eguraldiak, lur-igalietan, onerako edo txarrerako, garrantzi aundia daroa. Ori dala-ta, edo-zenbat esakun daukaguz: Ona emen orrelako batzuk: Mayetzeko euria ta beroa, pozik dabil gure soloa. Mayetza ilten ba'dau, otzak, mats gitxi ta artotza makalak.—Orrilako euria, urte guztirako ardua ta ogia. Mayetza epela, ugari esnea ta okela.—Mayetza pardo, ogi ta ardo; mayetz otz, ez gari ta ez agotz.—Maietz otz, ez autz ez biotz.—Mayetza euritsu, lugiña arrotxu.—Mayetzeko zazpi egun, zazpi ilabeteren lagun. Mayetza urtearen giltza.—Aundi naz, txiki naz, maiezian buru naz. Mayetz-paskuak euritsu, urtea ogitsu. Mayetzeko artoaren ardurea ta bost semealaba daukazana, eztago musika-bila.

Solo-lanak

Nekazari ta baserritarrak, Mayetzeko etxeratu ezkeru, lur-lanei erpe ta agin ekin bearrean aurkitzen dira. Udagoienan etxeratuko dana, oraintxe erein bear, izerdi askoren bidez.

Illa onetan erein bear diranak asko dira. Artoak, udarbi edo erromalatzak, baiñak, indabak, kalabazak, apiyua, berengenak, udako rabano zuria, salsipis udagoyeneko txikore kizkurra, tomate ta piperrak, urazi edo letxugak, kalabaza txikerrak, gisante txikerrak, ziazerba, goxetiko melidiak, pepino ta perejile, karduzuria, kipulatxoa, alpapa, Olandako esparrana.

Baña bigunek eta letxuga samurrak udaldi guztian euki al izateko, arlotxo bat jarri bear dozue amabost egunetik amabostera. Bañak erein leikez abuzturarte.

Loretegian jarri leikez jeranie ta begoniak, krisantemo ta anemonak.

Matsa supratu ta sulpatatzen as leike il onen lenengotik. Matsa artzeko sulpatu au bear-bearrekoa da.

Igali-zugatza alperreko kimuak kendu. Grau edo ale lapregi dakerren adarrei, ale batzuk meazutea ondo da, ume geiege dituan ameak danentzako esne uakua ez daukelako.

Daliak zelan erein eta zaintzen diran itanduten dabe batzuk. Azitik be ugaritu leikez, baña onduen patata edo sustraitik jartzen dira. Neguan atera leikez eta bertan itxi be bai. Udabarrian barrero zuloetan sartu, satsa ugari nastuta. Danak batera sartu barik zulo askotan obeto datoz. Bare ta marraskiluek txatuteko, inguruan kare bizia zabaldu. Larrosa ta onango landareei be satsa ta karea ondo yatorke.

Igali osasunkorak

Igali edo arnari batzuk osasungarri dirala, ezin ukatu leike. Izadian eskutuki sakonak dukaguz. Eurotatik asko ikasi geinke ta jakin ezkeru, onura asko atera.

Lo egiteko, ona dira uraza edo letxuga, berakatza ta kipula. Pizontzi edo puxigi geixoarentzako meloa. Garnu edo txixe obeto egiteko, perejile, potrua eta batez be azeribustena deitzen yakon bedarra.

Erreumea ta aunditu zarnetuak osatuteko, zaurim lotu piko-aozabala. Sabeletik bigun ibilteko, baraurik artu igali edo fruta batzuk adibide: sagarrak, naranjak, urre-madari edo limoia pikoak, masustak eta kerexak. Gaztaña egosi nai erreak be onak doguz.

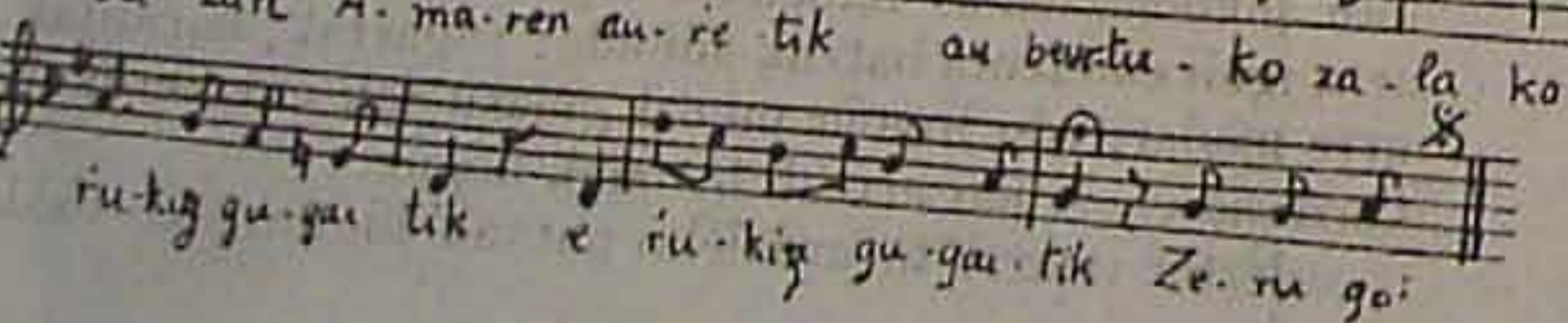
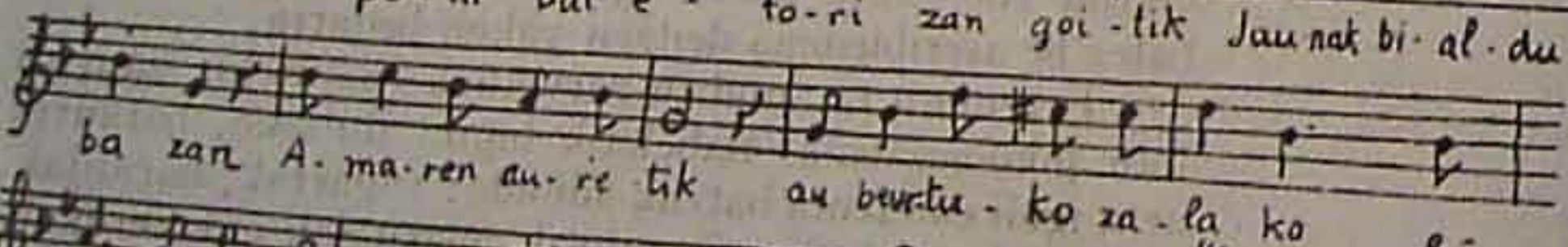
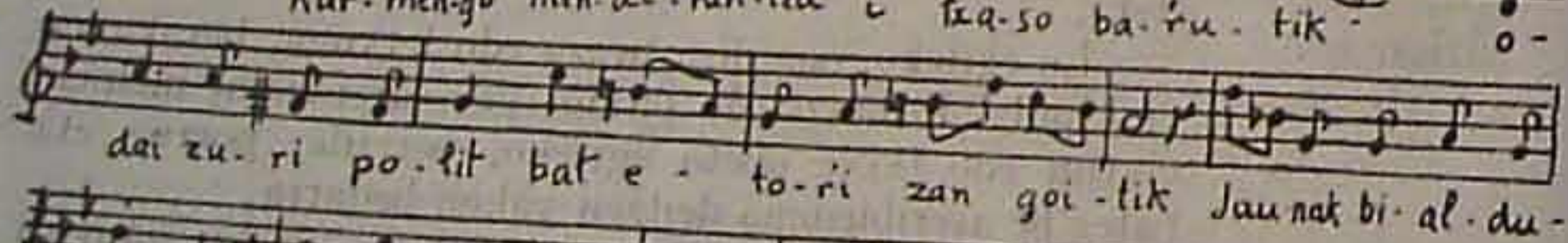
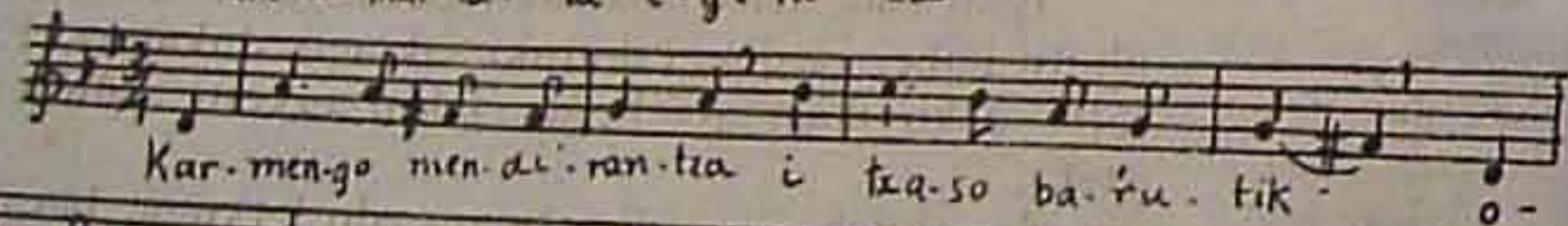
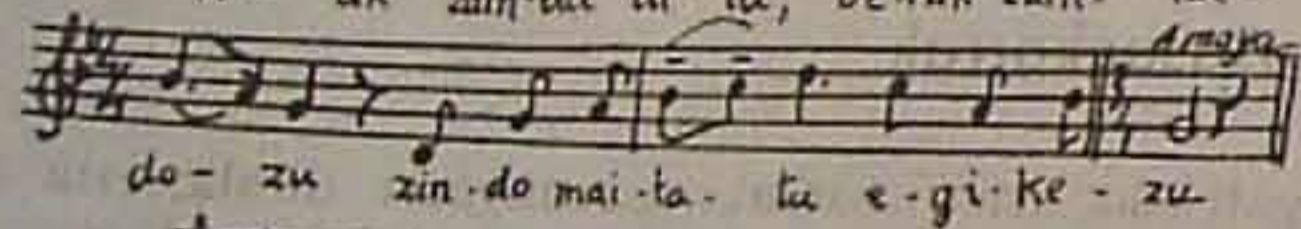
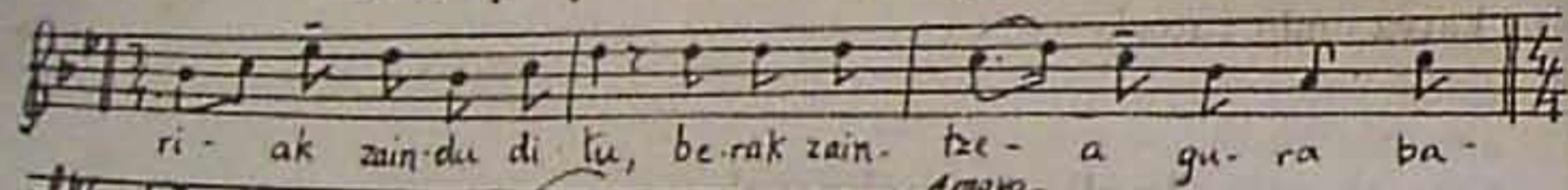
Eztia iztarri ta urdaleko gatxak biguntzeko osaki ona da.

Anjina, marrant estule edo sama sarratue datorre-
nean, ur bero ta ospin (hinagre) apur bategaz ezta nas-
tuta, gargarrak egitea ondo dator. E rreumea ligundu-
teko be, ezti askotxugaz, koñak edo ron piska bategaz
nastuta, katilu bete ur bero edatea ona izaten da.

Arnasa gozoa erabilteko, ur berotan kolarakada bat
ezti nastau, ta naste orregaz egunero agiñak garbitu.
leztarria minduta dagoanean, naste auxe artu.

Kirio edo nerbioak baretuteko, tilo-lorea egosita
artu.

Abots-motela ta sama sarratue argituteko, euka-
litus-orriak egosi ta edan. Eukalitus-orritxuak agoan
enkiteak be, abotsa garbi enkiteko, asko lagunduten
dau. Abeslari ta txonizlariantzat, osai auxe eragin-
tsua da.



Beserritarren esakun zarrak

Earatzetik, goesa, baratzetik ase.

Daukaguna soñean, dakiguna miñean eta ibili kalean.

Pareak bai, andrarik ez eta umeak nai.

Zuen osasunerako ta neure onerako.

On dagigula janak, gatzik ez edanak, obe zear etzanak.

Martiartu

Egi biribillak

67. Burdiñazko biotza be, diruak bigundutea izan leike.
68. Biotza sarritan dabil orroaka, miña egon arren ixilka.
69. Itsua itsuaren zuzendari, biak zulora baietz jaisi.
70. Beti txarrto jaten ba-dozu, baraurik naikoa egiten dozu.
71. Daukanak eralgiten dau, eztaukonak ostera, ez egun ez gau.
72. Urte txarrari erantzuteko, talo-esne ta urdai lapiko.
73. Eguraldien neurrira, garia ta artoa etxera.
74. Illai ta joan ziranai, adiskide gitxi jarrai.
75. Atzetik datorrenak, bizkorrtu dagizala o:poak.
76. Bizimodu onak askori, aita ta ama aztu eragiñ.
77. Aitaren etxea ta aitonaren mastia, tamalgarri da galtzea.
78. Gizeko arrautz eta gaurrko ogi, igesko ardo ta aurtengo ollo, mairako datoz beti ondo.
79. Gure gorputzari bear eztana ez iñoz emon, bestela oitu ezkeru beti eske egon.
80. Erriari zoriuntsu egingo dabela diñotsienak, erri orren lepotik bixi gura dabenak.
81. Emazte ona ta ama ona izateko, iru erriko alkate izateko baño, jakituri geyago bearko.
82. Bere onerako adiskide egiten jatzune, alde batera itxi apurke-apurke.

A. Martin.